

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ

Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

«Қазіргі кезеңдегі азаматтық жоғары оқу орындағы әскери дайындық: тарихы, тенденциялары және даму болашағы» атты халықаралық ғылыми-практикалық конференциясының БАЯНДАМАЛАР ЖИНАҒЫ

СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ

Международной научно-практической конференции

«Военная подготовка в гражданских вузах на современном этапе: история, тенденции и перспективы развития»

PROCEEDINGS

of the International Scientific and Practical Conference

«Military training in civilian universities at the modern stage: history, trends and prospects of development»

22 ақпан 2022, Нұр-Сұлтан

ӘОЖ 355/359
КБЖ 68.49 (5Қаз)3
Қ 22

«Қазіргі кезеңдегі азаматтық жоғары оқу орындағы әскери дайындық: тарихы, тенденциялары және даму болашағы» атты Халықаралық ғылыми-практикалық конференциясы = «Военная подготовка в гражданских вузах на современном этапе: история, тенденции и перспективы развития»: Международная научно-практическая конференция = «Military training in civilian universities at the modern stage: history, trends and prospects of development»: The International Scientific and Practical Conference – Нұр-Сұлтан: Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, 2022. – 129 стр. қазақша, орысша, ағылшынша.

ISBN 978-601-337-643-1

Жинаққа конференцияға қатысушылардың азаматтық жоғары оқу орындарындағы әскери дайындық теориясы мен практикасының өзекті мәселелері бойынша баяндамалары, сондай-ақ эссе байқауына қатысушы студенттердің жұмыстары кірді.

The proceedings include the reports of the conference participants on topical issues of the theory and practice of military training in civilian universities, as well as the works of the students-winners of the essay contest.

В сборник вошли доклады участников конференции по актуальным вопросам теории и практики военной подготовки в гражданских вузах, а также работы студентов-победителей конкурса эссе.

УДК 355/359
ББК 68.49 (5Қаз)3

ISBN 978-601-337-643-1

©Л.Н. Гумилев атындағы
Еуразия ұлттық университеті, 2022

А.Кудрявцев, К.Богданов, А.Цветков, например, бывшие заместители командующего войсками округа, удостоились должностей командующих войсками округов [1, с.363].

Одним из ярких примеров в отечественной истории для подражания молодым офицерам будет являться боевая и служебная деятельность Халық Қаһарманы Героя Советского Союза генерала армии С.К. Нурмагамбетова (с 1969 по 1989 гг. – заместитель Командующего Среднеазиатского военного округа; с 1992 по 1995 гг. – (первый) Министр обороны Республики Казахстан). Светлая память о нем навсегда останется в сердцах военнослужащих Республики Казахстан.

Подводя итоги подготовки командных кадров в Среднеазиатском военном округе, можно прийти к выводу, что высокий профессионализм офицеров и сержантов, прошедшие проверку в Афганистане и других «горячих» точках заложили будущий костяк казахстанской армии и создали фундамент становления системы отечественного военного образования, а в целом, формирования современного облика Вооруженных Сил Республики Казахстан.

Практической значимостью данной работы является то, что материалы исследования могут быть использованы при разработке стендов, плакатов, исторических формуляров и лекций, а также при проведении семинаров и тематических вечеров. Любой исторический документ, касающийся актуальности темы, позволяет понять источник происхождения и прогнозировать пути дальнейшего его развития.

Список использованных источников и литературы

1. Военная история Казахстана., под общ. ред. Тасмагамбетова И.Н., НУО., Астана, 2015 г.;
2. В. Белозубов и др., Алма-Атинское высшее общевойсковое командное училище имени Маршала Советского Союза И. С. Конева. 45 лет самоотверженного служения Родине., М.: "Оружие и технологии", 2015.
3. Советская военная энциклопедия (в 8 томах). М.: Воениздат, т.2, с.6., 1978 г.;
4. Архив Президента РК, Ф.708, оп.127, д.562, л. 29. Рассекречено.
5. Центральный архив МО РК, Ф.635, оп.934, д.1, л.15.

Об авторе

Тыныбаев Сандыбек Кыстаубекович, полковник, ведущий научный сотрудник Научно-исследовательского института вооружения и военной техники Военного научно-исследовательского центра Национального университета обороны им. Первого Президента РК – Елбасы.

ӘОЖ 371.315.7

М. А. Қоғабаев,
педагогикалық білім магистрі,
аға оқытушы,
ЕҰУ, Нұрсұлтан қ.
m_kma@inbox.ru

Р.Ж. Белгибеков
оқытушы,
ЕҰУ, Нұрсұлтан қ.
belgibekovrenat@gmail.com

ОҚУ ПРЕЗЕНТАЦИЯЛАРЫН РЕСІМДЕУ ӘДІСТЕМЕСІ

Аннотация. Мақалада ұсынылған ақпаратты қабылдау тиімділігіне әсер ететін оқу

мультимедиялық презентацияларын құрастыру және жобалау ерекшеліктері қарастырылған.

Түйінді сөздер: презентация, ақпараттық және коммуникациялық технологиялар.

Цифрлық дәуірдегі оқытушының кәсіби қызметі ақпараттық-білім беру ортасында жүзеге асырылады, ол әр түрлі ресурстар кешені және білім беру процесіне қатысушылардың барлығының желілік өзара әрекеттесу кеңістігі болып табылады. Ақпараттық-білім беру ортасы мыналарды қамтиды: медиа орталықтар және интерактивті оқу құралдары, жоғары технологиялық оқу жабдықтары және интернеттің ақпараттық ресурстары. Ол сапалы негізгі және қосымша білім алуға, оқушылардың өзін-өзі танытуы мен шығармашылық дамуына жағдай жасайды.

Цифрлық дәуірдегі оқытушының кәсіби құзіреттілігінің маңызды құрамдас бөлігі ақпараттық және коммуникациялық технологияларды қолдана отырып, кәсіби мәселелерді шешу қабілеті ретінде АКТ құзыреттілігі болып табылады [1].

Электрондық (оқу) презентация - бұл бір тақырыппен және дизайнның жалпы принциптерімен біріктірілген слайдтардың логикалық байланысқан тізбегі. Мультимедиялық презентация бір ортаға ұйымдастырылған компьютерлік анимация, графика, видео, музыка және дыбыстық қатарлардың тіркемесі ретінде белгіленеді.

Электронды оқулықтармен салыстырса, электрондық презентациялар, әдетте тек жергілікті педагогикалық мәселелерді шешуге арналған. Мысалы, электронды презентацияларды қолдану оқу материалын түсіндіруде сабақтың ақпараттылығы мен тиімділігін едәуір арттырады, ұсынылған материалдың динамикасы мен мәнерлілігін арттыруға көмектеседі. Көрнекі және есту қабылдау арналары бір уақытта тартылған кезде оқытудың өнімділігі едәуір артатыны анық. Зерттеу нәтижелері ақпаратты есту арқылы қабылдаудың тиімділігі 15%, көру қабілеті — 25%, ал оларды оқу процесіне бір мезгілде қосу қабылдау тиімділігін 65% - ға дейін арттыратынын көрсетті. Сонымен қатар, тақырыптық электронды презентациялар түрінде рефераттардың болуы студенттердің өзіндік жұмысын осындай ресурстармен ұйымдастыруға мүмкіндік береді.

Сабаққа презентация жазу әрқашан үлкен, ауыр, бірақ өте пайдалы жұмыс. Пайдалы, өйткені ол оқу материалын қайта жіктеуге, әдістемелік мағынада "тар" жерлерді ашуға мүмкіндік береді. Автор таңдаған және дайындаған барлық материалдар экранда шоғырланған, жинақталған түрде айқын шығады, және барлық кемшіліктерде айтарлықтай нақты көрінеді. Нәтижесінде мультимедиялық презентациялық технологиялармен жұмыс істейтін мұғалім өзінің әдістемелік шеберлігін үнемі жетілдіріп отырады, атап айтқанда, бұл оқушылардың білім сапасын арттырудың басты шарттарының бірі.

Жаңа ақпараттық технологияларды қолдана отырып сабақты жобалау дәстүрлі дидактикада тұжырымдалған және ақпараттық технологияларды қолдану кезінде жаңа мазмұнмен толтырылатын белгілі бір дидактикалық принциптер мен ғылыми-әдістемелік ережелерді сақтауды талап етеді. Презентация үшін материалды таңдау ғылыми, қол жетімділік, көріну принциптеріне сәйкес келуі керек.

Алайда, презентация дәстүрлі әдістемелік талаптардан басқа, оқу мақсаттарына қол жеткізу үшін оқу процесінде презентацияны құру және пайдалану кезінде оны құру мен жобалаудың бірқатар нақты (электронды өнімге қатысты) ережелерін сақтау қажет. Қазіргі білім беру процесінде электронды презентацияларды кеңінен қолдану тәжірибесі олардың ең маңыздылары кейбір жағдайда орындалмайтындығын көрсетеді [2].

1. Презентация жасау кезіндегі әдеттегі кемшіліктер мен қателер.

Электрондық презентацияларды жобалау мен жобалаудағы ең типтік кемшіліктер мен қателіктер ретінде, оларды оқу процесінде қолдану тиімділігін жиі төмендетеді:

- тақырыпты зерттеудің мақсаттары мен міндеттері, мазмұнының қысқаша сипаттамасы көрсетілген кіріспенің болмауы;
- мазмұн кестесінің болмауы (егжей-тегжейлі әзірлемелер үшін, презентацияда тақырыпшалар, сұрақтар болған кезде);
- тұжырымды, жалпылауды, қорытындыны қамтитын презентацияның логикалық

аяқталуының болмауы;

- оқу презентациясының қорытынды бөлімінің ұсынылатын құрылымдық элементтерінің болмауы: өзіндік дайындықта жұмыс істеуге арналған сұрақтар мен тапсырмалар;

- толық мәтіндік ақпаратпен слайдтарды шамадан тыс жүктеу;
- слайдтағы кеңістікті біркелкі емес және иррационалды пайдалану;
- презентация фонының мазмұнмен байланысының болмауы.

Жиі кездесетін стиль мен дизайн қателері: орфографиялық және стилистикалық қателер;

- бет стилінің біртұтастығының болмауы;
- түс схемасын сәтсіз таңдау: тым ашық және шаршататын түстерді пайдалану, дизайнда 3-тен астам түстерді пайдалану;
- ашық мәтінмен қара фонды пайдалану;
- бір презентация аясында слайдтарда әртүрлі фондарды пайдалану;
- слайдтарда өрістердің болмауы;
- сызбаларды, сапасыз фотосуреттерді және пропорцияларды бұрмалауды қолдану;
- тым кішкентай қаріпті пайдалану;
- көршілес слайдтарда әр түрлі өлшемдегі қаріптерді пайдалану;
- ақпаратты қабылдауды қиындататын серифтік қаріптерді (Times типті) пайдалану;
- мәтінді дұрыс туралаудың болмауы, әр түрлі өлшемдегі әріптерді қолдану;
- төмен контраст фон / мәтін;
- диаграммалардағы немесе слайдтағы материал компоненттері арасындағы байланыстардың болмауы немесе түсініксіздігі;
- слайдтар мен басқа тітіркендіргіш анимация эффектілері арасында ақпараттың қабылдануына кедергі келтіретін әртүрлі өтулердің болуы;
- слайдтар мен анимациялық эффектілерді тым тез өзгерту (презентацияны автоматты түрде орнатқан кезде), жылдамдықты және визуалды ақпаратты қабылдау заңдылықтарын ескермеу.

2. Электрондық (оқу) презентацияларды әзірлеудің негізгі принциптері.

Оңтайлы көлем

Презентацияның оңтайлы көлемін таңдау өте маңызды және ол жасалатын мақсатқа, оны пайдаланудың болжамды әдісіне (жаңа материалды зерттеу, практикалық сабақ, дәріс және т.б.) байланысты.

Жалпы жағдайда презентация көлемі 8-10 слайдтан кем болмауы керек. Тәжірибе көрсеткендей, оқу презентациясы үшін көлемі 20 слайдтан аспайтын көрнекі қатар тиімді (оңтайлы 12-15). Көптеген слайдтардың көрнекі қатары шаршауды тудырады, зерттелетін тақырыптың мәнінен алшақтатады.

Осыған байланысты, ақылға қонымды жеткіліктілік принципіне сүйене отырып, презентация үшін бейнематериалды қатаң таңдау қажет. Оқытушы егжей-тегжейлі ашуды есептемейтін ұғымдарға қатысты суреттерді қолдануға болмайды. Түсіндірмесі жоқ "Қосымша" слайдтар болмауы керек. Қайталанатын, ұқсас слайдтарды алып тастау керек.

Қол жетімділік

Студенттердің дайындық деңгейін есепке алу міндетті. Әр сөздің, сөйлемнің, ұғымның мағынасын түсінуді қамтамасыз ету керек, оқушылардың білімі мен тәжірибесіне сүйене отырып, оларды ашып, бейнелі салыстыруды қолдану керек. Барлық жаңа терминдердің мағынасын түсіндіру керек.

Ғылымшылығы

Барлық ережелерді, анықтамалар мен тұжырымдарды қатаң ғылыми негізде құру қажет. Жарқын суреттер нақты фактілерге қайшы келмеуі керек. Ақпараттың ғылыми растығына залал келтіретін суреттердің түсі мен көлемін өзгерту және т.б. өзгерістерді енгізуге болмайды.

Экраннан ақпаратты қабылдау ерекшеліктерін ескеру

Көз мен ми екі режимде жұмыс істей алатындығы белгілі: перифериялық көру арқылы жылдам панорамалық көрініс режимінде және сенсорлық көру арқылы егжей-тегжейлі ақпаратты баяу қабылдау режимінде. Перифериялық көру режимінде жұмыс істегенде, көз-ми жүйесі көптеген ақпаратты бірден қабылдайды, орталық көру режимінде жұмыс істегенде, мұқият дәйекті талдау жасалады. Демек, адам мәтінді оқыған кезде, әсіресе компьютер экранынан, ми жұмысы баяулай бастайды. Егер ақпарат графикалық түрде ұсынылса, онда көз екінші режимге ауысады да, ми тезірек жұмыс істей бастайды.

Сондықтан оқу презентацияларында мәтіндік ақпаратты минимумға дейін азайтып, оны схемалармен, диаграммалармен, суреттермен, фотосуреттермен, анимациялармен, фильм фрагменттерімен ауыстырған жөн. Сонымен қатар, ұғымдар мен дерексіз ұстанымдар оқушылардың санасына нақты фактілермен, мысалдармен және бейнелермен расталған кезде оңай жетеді; сондықтан оларды ашу үшін әр түрлі көрнекіліктерді қолдану қажет.

Оқушылардың назарын аударудың жақсы әдістердің бірі, ол дыбысталған бейнефрагменттерді қолдану. Олар әрдайым дерлік аудиторияны жандандырады. Көрермендер бір оқытушының дауысынан шаршайды, сондықтан назарлары басқа диктордың дауысына аударылады, осылайша қабылдау өткірлігі сақталады.

Әр түрлі презентация элементтерінің саны мен олардың реттілігінің өзара байланысы өте маңызды. Статикалық кескіндерді, анимациялар мен бейнеклиптерді ауыстыру қажет екені түсінікті. Алайда, тәжірибе көрсеткендей, элементтердің қарапайым дәйекті ауысуы толығымен ақталмайды-көрермендер оған үйреніп, назар аудармайды. Сондықтан, таңқаларлық әсерді қолдану және анимациялық әдістерді әртараптандыру дұрысырақ болады.

Презентацияда бірдей ақпаратты ұсынудың әртүрлі формаларын қолдану әр көрерменнің оны қабылдауының толықтығын арттырады.

Динамикалық

Слайдтардың, анимациялық эффектілердің өзгеру қарқынын қабылдау үшін оңтайлы таңдау қажет. Оқушылардың әр слайдта ұсынылған бейнелі, дыбыстық және ауызша ақпаратты қабылдауына қажетті оңтайлы уақыт, сондай-ақ сабақтың негізгі ұғымдарын игеруге қажетті уақыт тиісті дайындық аудиториясының экраннан ақпаратты қабылдау ерекшеліктерін ескере отырып, эмпирикалық жолмен анықталады. Сонымен қатар оқушылардың сабақты қабылдау қабылетін төмендететін себепсіз слайдтарды ауыстыру мен бірге оқушылардың сабаққа деген қызығушылығын кетіретін сабақтың қарқынын жоғалтуға жол бермеу керек.

3. Презентацияға қойылатын жалпы талаптар. Презентация құрылымы.

Сабаққа дайындалған әрбір электронды презентация, бір жағынан, негізінен автономды бағдарламалық өнім болуы керек, ал екінші жағынан, оның ішкі құрылымы мен ондағы бастапқы деректердің форматтары (сурет форматы, кесте дизайны және т.б.) жалпы стандарттарға сәйкес келуі керек. Бұл, қажет болған жағдайда, презентацияларды, мысалы, бүкіл бөлімді (ең дұрысы - пәнді) зерттеуге бағытталған бірыңғай оқыту жүйесіне қосуға мүмкіндік береді.

Презентацияны ақпараттық қамтамасыз етуді гипермәтіндік жүйе түрінде ұйымдастырған жөн. Мысалы, бірнеше бөлімдерден тұратын үлкен оқу презентациясы бойынша навигацияның ыңғайлылығы үшін, оның басында әр құрылымдық бөлімге еренсілтемелері бар егжей-тегжейлі мазмұн кестесін қамтамасыз ету қажет, ал презентацияның әр бетінде мазмұн кестесіне оралу сілтемесі берілуі тиіс. Гиперсілтемелердің көмегімен экранда қосымша немесе түсіндірме ақпаратты алуға, презентацияның әртүрлі орындарынан сол ақпараттық объектілерге бірнеше рет жүгінуді ұйымдастыруға болады.

Алайда, негізгі рефераттар функцияларын орындайтын электрондық презентациялардың мазмұны мен ұйымдастырылуы студентті белгілі бір білім алу бағыты бойынша өткізуі керек екенін есте ұстаған жөн. Сондықтан, басқа слайдтарға өту үшін еренсілтемелерді пайдаланбау керек, олар өз кезегінде келесі беттерге ауысатын

еренсілтемелерді қамтиды және т.б. мұндай навигация оқу материалын ұсыну тізбегін бұзады және тек энциклопедиялар немесе каталогтар үшін жарамды.

Осылайша, презентацияларды жобалаудың ұсынылған әдістемесі ондағы ақпаратты қабылдау тиімділігін едәуір арттырады.

Пайдаланылған дереккөздері мен әдебиеттер тізімі

1. Жужжалов В.Е. Проблемы образования в цифровую эпоху// Учебное пособие. – Москва, 2021. – 129с.
2. Микитенко В.М. Новые технологии в методике преподавания военных дисциплин //Сборник тезисов докладов научно-практического семинара, Минск, 2014 г. – 63-65с.

Автор (авторлар) туралы

Марат Азаматұлы Қоғабаяев, Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ әскери кафедрасының аға оқытушысы, педагогикалық білім магистрі, запастағы полковник.

Белгибеков Р.Ж., Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ әскери кафедрасының оқытушысы запастағы майор.

УДК 37.035.7:355.23

В.М.Машинецкий,
преподаватель военной кафедры
ЕНУ, г. Нур-Султан,
vmmash53@mail.ru

Т.У. Тургунбаев
Начальник цикла военной кафедры
ЕНУ им. Л.Н. Гумилева, г. Нур-Султан
turdaly.turgunbayev01@mail.ru

ФОРМИРОВАНИЕ КОМАНДНО-МЕТОДИЧЕСКИХ НАВЫКОВ У СТУДЕНТОВ ВОЕННЫХ КАФЕДР ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

Аннотация. Статья посвящена актуальным вопросам привития командирских и методических навыков у студентов военной кафедры в процессе военной подготовки в вузе.

Ключевые слова: военная подготовка, командирские и методические навыки, офицер, студент.

1.Цели и содержание процесса привития командирских и методических навыков у студентов военных кафедр высших учебных заведений Республики Казахстан.

Непосредственными целями военной подготовки студентов военных кафедр высших учебных заведений Республики Казахстан является усвоение обучающимися системы знаний и овладение ими определёнными умениями и навыками. При этом овладение умениями и навыками происходит на базе усвоения полученных знаний, которые определяют соответствующие умения и навыки, то есть указывают, как следует выполнять то, или иное умение или навык.

Психологической наукой выявлены закономерности трансформации знаний в умения и навыки:

Знания – совокупность усвоенных сведений, понятий и представлений о предметах и явлениях объективной действительности.